

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Sergiledikleri Davranışlar¹

Class Management Mentality Used by Class Teachers

Cemal YILDIRIM²

Öz

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin, sınıflarında sergiledikleri davranış biçimlerini belirlemektir. Öğretmenlerin davranış özellikleri otokratik, demokratik ve ilgisiz davranışlar olmak üzere üç boyut ile sınırlıdır. Tarama modelinde desenlenen araştırmanın çalışma grubunu, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Burdur İline bağlı Gölhisar, Çavdır, Tefenni ve Altınyayla ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan 192 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu", "Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışları Anketi" ile toplanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri davranışlara ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular değerlendirilirken, SPSS for Windows 17.0 programı kullanılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin sınıf yönetimindeki davranışlarına ilişkin bulgular değerlendirilirken, tanımlayıcı istatistiksel metotlardan olan sıklık dağılımları (frekans), aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Hipotez testleri olarak ilişkisiz örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin sergiledikleri otokratik davranışların cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği; demokratik davranışların ise yaş ve mesleki kıdem değişkenine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Sonuçlar bu konuda yapılan diğer araştırmalar ışığında tartışılarak gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Demokratik davranış, ilgisiz davranış, sınıf öğretmeni, sınıf yönetimi, otokratik davranış.

Abstract

The goal of this research is to determine the class management mentality used by class teachers. The behavioral characteristics of teachers are confined to three dimensions; autocratic, democratic and indifferent. The working group of this research which is designed as a survey model consists of 192 class teachers who work in primary schools in Gölhisar, Çavdır, Tefenni and Altınyayla that are the districts of the province Burdur during the academic year of 2010-2011. The data of the research was gathered through the personal information forms and the polls about class management mentalities of teachers. In this research, while evaluating the findings which are gathered from the opinions of teachers about their class management mentalities, the program of SPSS for Windows 17.0 is used. In the evaluation of the findings about the class management mentalities used by teachers the methods of descriptive statistics; number, arithmetic mean and standard deviation are used. As hypothesis tests unrelated sample, t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) are used.

¹ Bu çalışma 2012 yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Milli Eğitim Bakanlığı, cemalyildirim07@hotmail.com

As a research result, it is shown that the autocratic behaviors displayed by teachers differ from each other according to the variance of gender while the democratic behaviors differ according to the variances of age and vocational seniority. The results have been discussed in the light of other researches and the necessary proposals have been suggested.

Keywords: Democratic behavior, indifferent behavior, class teacher, class management, autocratic behavior.

Giriş

Öğretmen sınıfın ilişki düzeninin kurulması ve düzeltilip geliştirilmesinde yol gösterici bir liderdir (Başar, 2005). Etkili bir sınıf yönetimi, sınıfta kuralların belirlenmesi, geliştirilmesi, öğretmenin liderlik özellikleri, sınıfta iletişim, motivasyon yönetimi, sınıf içinde zamanın kullanımı, sınıfın örgütlenmesi ve öğrenme ortamı oluşturma gibi çok geniş bir bilgi ve beceri alanını kapsamaktadır (Arı ve Saban, 1999). Sınıfı yönetmek, öğretmenin otoritesinin sınıfta hakim olması değil, daha çok öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının hazırlanması demektir (Tertemiz, 2000). Öğretmen davranışları eğitsel niteliği yüksek bir bilgi düzeyine dayanmaktadır. Nitelik açısından yetersiz bir öğretmen güvensiz olacaktır. Bilgi ve becerisi ile sağlayamadığı düzeni baskı yönetimi ile kurmaya çalışacaktır. Bu da geleceğin toplumunu oluşturacak bireylerin öğretmeni izleyerek şekillendiği kişiliğine olumsuz olarak yansiyacak önemli bir problemdir. Öğrenciler, öğretmenin verdiği bilgiden çok, verişi tarzı ve davranışları ile düşünsel tutumu ve tepkilerinden etkilenmektedirler (Küçükahmet, 2002).

Öğretmenin sınıf yönetme biçimi öğrencilerin başarıları üzerinde büyük etkiye sahiptir. Öğretmen öğrencilerine bir iş yaptırırken onların önemli birer birey olduklarını hissettirmelidir. Bu amaçla sınıf yönetiminde emredici tutum ve davranıştan, katı bir itaat ortamından kesinlikle uzak durulmalı, öğrencilerin öz denetim kazanmalarını sağlayıcı bir yönetim benimsenmelidir (İlgar, 1996). Özgüven eksikliği, düşük motivasyon, sürekli başarısızlık ve yetersiz çalışma, Klinger ve Nelson (1996) tarafından da başarısızlığın olası nedenleri olarak gösterilmektedir.

Sınıfta Sergiledikleri Davranışlara Göre Öğretmen Modelleri

Günümüzde baskıcı disiplin eskisi kadar etkili olmamaktadır. Bunun nedenlerinden birisi; günümüzde insan hakları ve demokrasi kavramlarının gelişmesi, yetişkinlerin ve çocukların hükmedilmeyi ve denetlenmeyi koşulsuzca kabul etmemeleridir. Yapılan araştırmalar; sınıfta kontrolün sadece öğrencilerin olumsuz davranışlarının engellenmesiyle mümkün olmadığını bunun kapsamlı bir süreç olduğunu ortaya çıkarmıştır (Erden, 2005).

Dreikurs (1982'den Akt: Pala, 2006), otokratik, serbest bırakıcı ve demokratik olmak üzere üç tip öğretmen modeli olduğunu öne sürmektedir: Bu öğretmenlerin özellikleri ise şunlardır:

Otokratik öğretmenler, genellikle sınıfa takım elbise ve kravatlı girer, etrafa soğukça bakar ve öğrencileri selamlamadan derse başlar. Soru sormaya cesaret eden öğrenciyle dalga geçer. Bu gibi öğretmenler, sınıf kontrolünün kendi elinde olduğu hissini vermeye çalışır. Bu durum ise istenmeyen davranışların oluşmasına neden olur. Öğrenciler, otorite figürünü reddetme eğilimi gösterir. Kendilerine

insan gibi davranılmasını ister ve demokratik atmosfer ararlar (Pala, 2006). Bu anlayışın temel vurgusu, tüm sürecin, bütün gücü elinde bulunduran öğretmen tarafından işletilmesidir. Bu nedenle otokratik anlayış zaman zaman “ben” yaklaşımı olarak da adlandırılmaktadır (Plunkett and Attner, 1994). Öğrenciler ile ilişkiler, otokratik anlayış doğrultusunda bireysel ve sosyal anlamda mesafeli tutulur (Bisani,1997). Öğretmen tek başına karar verir ve hedeflerin belirlenmesinde, amaçları başarma süreçlerinde, ilişkilerin belirlenmesinde, cezalandırma ve ödüllendirmenin kontrolünde tek otoritedir (Robbins and De Cenzo, 1998; Mullins, 1996). Bu tarz yönetim, başarı motivasyonunu artırmada veya bireysel amaçları oluşturmayı teşvik etmede çok az etkili olur (Hawley, 2000). Otokratik yönetim anlayışında öğretmenler, öğrencilerine talimatları çerçevesinde özgürlük verirler ve öğrencilerin doğrudan denetimleri altında hareket etmelerini isterler (Plunkett, 1996). Otokratik yönetim anlayışının oluşturacağı güvensizlik ortamı, öğrencilerin doyumсузluk duyması ve eğitim amaçlarına karşı edilgen davranması gibi sakıncalara yol açabilmektedir (Hicks ve Gulet, 1981).

Serbest bırakıcı öğretmenler, sınıfa girer girmez gülümser. Sınıfta dolaşan öğrencilere hiç aldırış etmezler. Bu gibi öğretmenler etkisizdir. Bu ortamda yaşayan öğrenciler, toplum içinde kurallara uyma gereğini ve kuralları çiğnemenin bir sonucu olduğunu öğrenemezler. Ne zaman, ne isterlerse yapabileceklerine inanırlar. İlgisiz yönetim anlayışına sahip öğretmen, öğrenciler üzerinde çok az kontrol kurar ve istekte bulunur (Pala, 2006). Öğrencilerin düşünmeden yaptıkları hareketlerini ve isteklerini kabul eder ve davranışlar üzerinde baskı oluşturmazlar. Böyle bir sınıf, “kendi düşüncenizi gerçekleştirin” şeklinde tanımlanır (Hawley, 2000). Bu davranış biçiminde, öğretmen süreçte yer almadığı durumlarda grubun yönsüz ve kontrolsüz kaldığı öne sürülmektedir. Bu durum, öğrencilerin bunalıma düşmelerine ve kaosu ortaya çıkmasına yol açabilmektedir (Hicks ve Gullett, 1981).

Demokratik öğretmenler ise sınıfa girer girmez öğrencileri selamlar, herkesin oturmasını ister ve herkesin dikkati toplanıncaya kadar bekler. Arkada dolaşan öğrencilere, kendilerini gördüğünü belirten sinyaller gönderir. Kuralları belirlerken öğrenci görüşlerini alır, öğrencilerin istenmeyen davranış sergilediklerinde sonuçlarına katlanacaklarını belirtir (Pala, 2006). Demokratik öğretmenlik anlayışı, karar vermede öğrenci katılımını sağlama, otoriteyi paylaşma, çalışma yöntemlerini ve amaçları kararlaştırmada katılımı teşvik etme ve dönüt kullanma eğilimini ifade etmektedir (Robbins and De Cenzo, 1998). Zaman zaman “biz” yaklaşımı olarak adlandırılan demokratik anlayış, sorunları çözmede yalnızca öğretmen kararlarının geçerli olduğu durumlardan daha etkilidir. Bireyler, kararların onlara zorla kabul ettirilmesi durumundan daha fazla etkililikle, karar verme süreçlerine katıldıkları kararlardan etkilenirler (Plunkett and Attner, 1994; Kubow and Kinney, 2000).

White ve Lippitt (1960) de; demokratik, otoriter ve ilgisiz yönetim biçimlerinden söz etmekte, demokratik ortamda bulunan bireylerin sorumluluk alma, düşmanlık ve saldırganlık duygularının düşük, otoriter ortamda bulunan bireylerin ise doyum düzeylerinin düşük olduğunu saptamıştır (Akt: Terzi, 2001). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin düşüncelerini belirlemeyi amaçlayan Johnson'un (1992) araştırmasında da; kuralcı, otoriter ve eğitici olarak gruplandırılan öğretmenlerin tamamına yakınının düşüncelerinin kuralcı olduğu sonucuna varılmıştır (Akt: Serin, 2001).

Kapusuzoğlu (2004) da araştırmasında; ilköğretim öğretmenlerinin otoriter öğretmen stilinin özelliklerini taşıdığı sonucuna varmıştır.

Öğretmen etkililiği üzerine yaptıkları araştırmada Brophy and Evertson (1976), öğretmen başarısını belirleyen birinci etkenin, öğrencilerin öğrenmesi bakımından ele alındığında, onun sınıf yönetimi becerisi olduğunu bulmuşlardır. Sınıf yönetimi öncelikle öğrencilerin kişisel ve psikolojik ihtiyaçlarına dayalı bir özellik gösterir. Bu anlamda öğretmenlerin öncelikle öğrenci ihtiyaçlarını dikkate alması ve öğrencilerin sınıfta bu ihtiyaçlarını karşılamak için iyi bir sınıf yönetimi uygulaması gerekir (Celep, 2004).

Erol (2006), öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından gerekli olan düzenlemeleri ve davranışları yerine getirip getirmediğini ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları yöntemleri kendi görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, davranışları yerine getirmede ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları yöntemlerde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumlu görüşlere sahip oldukları tespit edilmiş ve yine kadın öğretmenlerin daha hassas davrandıkları ortaya çıkmıştır.

Alkan (2007), kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumlu ve tutarlı davranışlar sergilediğini belirlemiştir. Benzer şekilde İlgar (2007), öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi, ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemeyi ve öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri yönünden kendilerinde yetersiz gördükleri becerileri ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri, erkek öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bunlara ek olarak Yalçınkaya ve Tonbul (2002), sınıf yönetimi becerilerinin uygulanma düzeyine ilişkin öğretmen algılarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiğini, kadın öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır.

Diğer yandan Günay (2003), sınıf yönetiminde öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin algılarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Öğretmenlerin kendi iletişim becerilerine ilişkin algılarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buna benzer Gündüz (2001), ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi konusundaki yeterliklerinin ne düzeyde olduğunu incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer şekilde Korkmaz (2007), eğitim ve öğretimi etkileyen sınıf içi uygulamalara ilişkin, öğretmen algıları ile öğrenci görüşlerini karşılaştırmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin cinsiyetlerine göre sınıf yönetimi becerilerinin farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

Kutlu (2006), sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinin değerlendirilmesi, sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaşmış oldukları istenmeyen öğrenci davranışları, istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları yöntemler, sınıf ortamının düzenlenmesi ve

ikliminin olumlulaştırılması, istenmeyen öğrenci davranışlarının önceden tespit edilerek önlenmesi, sınıf kurallarına uyum sağlanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamaya çalışmıştır. Kadın öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının sık olduğu görülmüştür. Araştırmacı erkek öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha az olmasını, onların baskıcı bir sınıf ortamı oluşturması ile açıklamaktadır. Kadın öğretmenler sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışları ile daha fazla karşılaştıkları için ödül ve ceza içeren yöntemleri daha fazla kullanmaktadırlar. Erkek öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışları az yer tutmasına karşın, öğrenci devamsızlığı ve saygısız davranışlar ile daha fazla karşılaştıkları görülmüştür. Öğrencilerin, erkek öğretmenlerden korkmaları, onlara olan sevgilerinin azalmasına, mazeretsiz devamsızlık yapmalarına ve saygısız davranışlar sergilemelerine neden olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre, istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemek için kullandıkları yöntemlere, sınıf ortamının düzenlenmesine ve sınıf ikliminin olumlulaştırılmasına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Özgün (2008), araştırmasında ilköğretim birinci kademe öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre sınıf yönetimi becerilerinin farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

Yalçın (2007), ortaöğretim okullarından genel lise öğrencilerinin ve öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak genel lise öğretmenlerinin sınıf yönetiminde demokratik tutum ve davranışları ne ölçüde sergilediklerini, demokratik sınıf yönetimini ne ölçüde uyguladıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda genel liselerde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetiminde gösterdikleri davranışların demokratikliğine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır.

Akın (2006), öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerinin deneyim sürelerine göre anlamlı farklılaşma gösterdiğini, deneyim süreleri 1-5 ve 6-10 yıl olan öğretmenlerin deneyim süreleri 21-30 yıl olanlara göre sınıf yönetimi becerilerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Alkan (2007), ilköğretim öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme yöntemlerini belirlemeyi ve bu yöntemleri uygulama sürecinde öğretmenlerin öğrencilere yönelik şiddet içeren davranışları kullanıp kullanmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, istenmeyen davranışlarla baş etme sürecinde en olumlu davranış sergileyen öğretmenlerin deneyim süreleri 11-20 yıl olan öğretmenler olduğu görülmüştür. İstenmeyen davranışlarla baş etme sürecinde en az olumlu davranış sergileyenlerin ise deneyim süreleri 1-5 yıl olan öğretmenler olduğu belirlenmiştir.

Benzer bir başka araştırmada İlgar (2007), İstanbul'da özel ve devlet ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler üzerinde yaptığı uygulama sonucunda, öğretmenlerin deneyim sürelerine göre sınıf yönetimi becerilerinin anlamlı fark gösterdiğini ortaya koymuştur. Araştırmanın sonucunda, deneyim süreleri 26 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin, deneyim süreleri 1-5, 6-10, 11-20 ve 21-25 yıl olanlara göre sınıf yönetimi becerilerinin daha yüksek olduğu, deneyim süreleri 11-20 yıl olan öğretmenlerin de, deneyim süreleri 1-5 ve 6-10 yıl olanlardan sınıf yönetimi becerilerinin daha yüksek

olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Martin ve Shoho (2000), öğretmen özelliklerinin sınıf yönetimi stilleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin yaşları ve deneyim süreleri arttıkça sınıf yönetiminde daha kontrolcü ve disiplinli oldukları belirlenmiştir.

Yalçın (2007), genel liselerde görev yapan öğretmenlerin, sınıf yönetiminde gösterdikleri davranışların demokratikliğine ilişkin görüşlerinin, deneyim sürelerine göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Buna ek olarak Yalçınkaya ve Tonbul (2002) da sınıf öğretmenleri üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda, deneyim sürelerine göre sınıf yönetimi becerilerinin farklılık göstermediğini belirlemiştir.

Olumlu bir sınıf ve öğrenme atmosferinin oluşturulmasında şüphesiz ki, sınıf yönetiminde kullanılan stratejiler önem kazanmaktadır. Eğitim-öğretim sürecinde öğretmenin düşünsel tutumu, duygusal tepkileri, çeşitli alışkanlıkları öğrenciyi etkilemektedir. Öğrenciler öğretmenlerinin tutumlarından, ilgilerinden, gereksinimlerinden, değerlerinden, kişilik özelliklerinden tutum ve davranış geliştirme açısından büyük ölçüde etkilenmektedirler. Gözütok'un da (1995) vurguladığı gibi "demokrasiye inandırmayan, demokrasiyi savunmayan, demokratik tutumlara sahip olmayan bir öğretmenin öğrencilerinde demokratik davranışlar geliştirmesi imkânsızdır". Özellikle çocuğun kişilik gelişiminde çok önemli bir yere sahip olan ilköğretim döneminde çocuğa verilecek demokrasi eğitimi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, günümüzde ilköğretim öğretmenlerinin, öğrencilerin yaşamları boyunca kendilerini etkileyecek demokratik davranışları kazanmaları konusundaki görevlerini istenilen ölçüde yerine getirip getirmediğine ilişkin araştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu araştırmalar, kişilik gelişiminin en önemli dönemini oluşturan ilköğretim çağındaki öğrencilere yönelik sınıf öğretmenlerinin yönetim anlayışlarına dikkat çekebilecektir. Bu bakımdan ilköğretim öğretmenlerinin sınıf ortamındaki demokratik tutum ve davranışları ile sınıf yönetimi stratejilerinin saptanması büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan öğretmenlerin hizmet öncesi, hizmet içi eğitimlerine ve seçim ölçütlerine yönelik yeni bakış açılarının geliştirilebilecek olması araştırmayı önemli kılmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Sergiledikleri Davranışlar

Eğitim-öğretim yaşantısı süresince öğrenciye yönelik öncelikle akademik başarıya ulaşma beklentisi oluşturulur. Bu beklenti çoğu zaman okulların eğitim işlevinin dolayısıyla, sınıf içerisinde öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen etkileşiminin göz ardı edilmesine neden olmaktadır. Buna karşın öğrenci-öğretmen etkileşiminde, öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri davranışlar, öğrencinin akademik başarısını etkilemesinin yanı sıra, hem bireysel anlamda hem de grup düzeyinde öğrencinin öğrenme tutumunu ve sosyal davranışını etkileyebildiğinden, öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri davranışların belirlenmesi önem taşımaktadır.

Yöntem

Bu araştırma genel tarama modelindedir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenleridir (Karasar, 1995). Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar, 1991).

Çalışma Grubu

Burdur il genelinde Burdur İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgiye göre 2011-2012 eğitim öğretim yılında 466 erkek ve 334 kadın olmak üzere toplam 800 sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Araştırmada kullanılacak anket, bizzat araştırmacı tarafından uygulanacağı için çalışma grubu araştırmacının sınıf öğretmeni olarak görev yaptığı Altınyayla ilçesine ulaşım kolaylığı nedeni ile en yakın olan ilçeler seçilmiştir. Bu ilçelerde 2011-2012 eğitim öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmeni sayıları ise İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinden alınmıştır. Burdur iline bağlı Gölhisar ilçesinde (85), Çavdır (45), Tefenni (38) ve Altınyayla (27) ilçe merkezleri ile bu ilçelere bağlı köy okullarında görev yapan 195 sınıf öğretmenine ulaşılmaması hedeflenmiş; ancak 170 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır.

Sınırlılıklar

- 1) Araştırma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Burdur ili Gölhisar, Tefenni, Çavdır ve Altınyayla ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 2) Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri davranışlar otokratik, demokratik ve ilgisiz olmak üzere üç boyutta sınıflandırılarak sınırlandırılmıştır.
- 3) Öğretmenlerden alınan yanıtlar kendilerinin değerlendirmeleri ile sınırlıdır.

Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri davranışları ne düzeyde sergilediklerini belirlemek amacı ile gerekli olan verileri toplamak için Terzi (2001)'nin "öğretmenlerin sınıf yönetim anlayışlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi" adlı yüksek lisans tezinde kullanılan "öğretmenlerin yönetim anlayışları" adlı anket, kullanılmıştır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm araştırma kapsamına alınan sınıf öğretmenlerinin kişisel özelliklerini, ikinci bölüm sınıf yönetimindeki davranış biçimlerine ilişkin soru maddelerini içermektedir. Anket, alan yazından elde edilen bilgilerin yanı sıra eğitim yönetimi ve genel yönetim bilimleri alanında benzer nitelikteki ölçme araçları gözden geçirilerek 80 maddeden oluşan bir taslak halinde hazırlanmıştır. Daha sonra uzman görüşüne sunulan anket, uzman görüşlerinin en çok onayını alma ve yönetim anlayışlarını en belirgin biçimde yansıtmaya özelliğine göre seçilen 38 maddeye düşürülerek en son hali verilmiştir (Terzi, 2001).

Anketin birinci bölümünde 3 soru maddesi yer almıştır. Kişisel bilgiler olarak adlandırılan bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerini, yaşlarını ve öğretmenlikteki kıdemlerini belirlemeye yönelik soru maddelerine yer verilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde üç boyutta ele alınan öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri davranışları belirleme amacına yönelik 34 maddeye yer verilmiştir. Öğretmenlerin üç farklı davranış biçimine ilişkin toplam puanlarının belirlenebilmesi için beşli likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her seçenek (16. ve 31. maddeler dışında) sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanarak değerlendirilmiştir. Yukarıda belirtilen 16. ve 31. maddelerin seçenekleri ise diğer maddelerin tersi biçiminde puanlanarak

değerlendirilmiştir. Ankette yer alan maddelerin dizilişinde konu olarak ilgili soruların bir arada toplanmasına özen gösterilmiştir. Öğretmenlerin otokratik davranış biçimini ne ölçüde sergilediklerini belirlemeye yönelik maddeler 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 numaralı maddelerdir. Öğretmenlerin demokratik davranış biçimini ne ölçüde sergilediklerini belirlemeye yönelik maddeler 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23 numaralı maddelerdir. İlgisiz davranış biçimini ne ölçüde sergilendiğinin belirlenmesine yönelik maddeler 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 ve 34 numaralı maddelerdir (Terzi, 2001).

Sınıf öğretmenlerinin yönetim anlayışları anketinin yanıtlanması sürecinde anketin güvenilirliğini artırmaya yönelik 10. ve 16. maddeleri ile 21. ve 33. maddeleri kontrol soruları olarak aynı içerik ve biçimde sunulmuştur. Anket maddeleri aynı olmasına karşın 17 ankette aynı yanıtlayıcıların bu kontrol sorularına farklı yanıtlar verdiği saptanmıştır. Veri toplama aracının ölçme güvenilirliğine hataların karışmasını önlemek amacıyla belirlenen 17 anket de değerlendirme dışı bırakılmıştır. Değerlendirme dışı bırakılan anketler çıkarıldıktan sonra 153 anketten veriler elde edilmiştir.

Veri toplama aracının, Cronbach Alfa Katsayısı yöntemi kullanılarak yapılan güvenilirlik sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. *Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Davranış Biçimi Düzeylerinin Faktör Yapısı ve Güvenirliği*

Boyutlar	Sorular	Güvenirlik
Otokratik davranış biçimi	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11	0,736
Demokratik davranış biçimi	12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22,23	0,846
İlgisiz davranış biçimi	24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34	0,691

Tablo 1'de görüldüğü gibi ölçeğin genel güvenilirliği incelendiğinde $\alpha=0,703$ şeklinde bir değer elde edilmiştir. 16. ve 31. maddelerin seçenekleri ise diğer maddelerin tersi biçiminde puanlanarak değerlendirilmiştir. Ankette yer alan maddelerin dizilişinde konu olarak ilgili soruların bir arada toplanmasına, böylece anketleri yanıtlayanlarda karışıklığa neden olmamaya özen gösterilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Tablo 2'de sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubunun Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Sınıf Öğretmenleri	f	(%)
Kadın	66	43,1
Erkek	87	56,9
Toplam	153	100,0

Tablo 2'ye göre, katılımcı sınıf öğretmenlerinin % 43,1'i kadın, % 56,9'uerkektir.

Tablo 3'de sınıf öğretmenlerinin yaşlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubunun Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	f	(%)
30 ve daha az yaş	61	39,9
31-40	46	30,1
41 ve üzeri yaş	46	30,1
Toplam	153	100,0

Tablo 3'e göre, katılımcı sınıf öğretmenlerinin % 39,9'u 30 ve daha az yaş, % 30,1'i 31-40 yaş arası, % 30,1'i ise 41 ve üzeri yaştadır.

Tablo 4'te sınıf öğretmenlerinin meslekteki kıdemlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 4. Çalışma Grubunun Öğretmenlikteki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	f	(%)
5 ve daha aşağı yıl	52	34,0
6-10 yıl	19	12,4
11-15 yıl	32	20,9
16-20 yıl	18	11,8
21 ve üzeri yıl	32	20,9
Toplam	153	100,0

Tablo 4'e göre, katılımcı sınıf öğretmenlerinin % 34,0'u 5 ve daha aşağı yıl, % 12,4'ü 6-10 yıl, % 20,9'u 11-15 yıl, % 11,8'i 16-20 yıl, % 20,9'u 21 ve üzeri yıl öğretmenlik kıdemi bulunmaktadır.

Araştırmadaki değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin yapılan One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi sonucuna göre, normal dağılımın skewnessi 0'dır. Skewness 0'a yaklaştıkça değişkenin dağılımı normale yaklaşır. Normal dağılımın kurtosisi ise 3'tür. Kurtosis 3'e

yaklaştıkça değişkenin dağılımı normale yaklaşır. Bu çerçevede; normal dağılım gösteren anket puanlarına parametrik yöntemler kullanılmıştır.

Çalışmada öğretmenlerin sınıf yönetiminde sergiledikleri davranışlara ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler değerlendirilirken, tanımlayıcı istatistiksel metotlardan sıklık dağılımları (frekans), aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Hipotez testleri olarak ilişkisiz örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki davranışlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görebilmek amacıyla bağımsız örnek t-testi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki davranışlarının yaş ve mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görebilmek amacıyla Tek yönlü (One way) ANOVA testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Post Hoc Tukey testi kullanılmıştır. Sonuçlar % 95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde çift yönlü olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Ankette ilk 11 soruda yer alan, sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri otokratik davranış biçimlerine ilişkin bulgular, sayıları, aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarına göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 5. Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri otokratik davranış biçimleri.

Davranışlar	n	\bar{X}	ss
1. Sınıf düzenine ilişkin kuralları ve ilkeleri tek başıma belirleyerek öğrencilerimin bu kurallara uymalarını beklerim.	153	2,36	1,17
2. Öğrencilerimle aramda belirgin bir mesafe bırakırım.	153	3,09	1,08
3. Eğitim etkinliklerimin temelinde bilgi yer alır.	153	3,68	1,02
4. Öğrenciler için sınıftaki tek bilgi kaynağı benim.	153	2,73	1,23
5. Derslerimde öğrenciler ya çekingen ya da saldırgan davranırlar.	153	1,74	0,80
6. Sınıfta yaptığım her şeyin yasal dayanağı vardır.	153	4,17	0,89
7. Öğrencileri başarılı olmaları için notla teşvik ederim.	153	2,89	1,08
8. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını cezalandırırım.	153	2,88	0,89
9. Öğrencilerimin beni eleştirmelerinden rahatsız olurum.	153	1,68	0,88
10. Konu dışı konuşmalar eğitim etkinliklerini aksattığı için öğrencilerle derste konuşmaktan kaçınırım.	153	2,68	1,24
11. Öğrencilerimin bana saygı göstermeleri için otoriter olurum.	153	2,48	1,16

Tablo 5 incelendiğinde sınıf öğretmenleri sınıflarında en fazla, “sınıfta yaptığım her şeyin yasal dayanağı vardır” ($\bar{X} = 4,17$), “eğitim etkinliklerimin temelinde bilgi yer alır” ($\bar{X} = 3,68$) ve “öğrencilerimle aramda belirgin bir mesafe bırakırım” ($\bar{X} = 3,09$), şeklindeki otokratik davranışları sergilemektedirler. En az ise, “öğrencilerimin beni eleştirmelerinden rahatsız olurum” ($\bar{X} = 1,68$), “derslerimde öğrenciler ya çekingen ya da saldırgan davranırlar” ($\bar{X} = 1,74$) ve “sınıf düzenine ilişkin kuralları ve ilkeleri tek başıma belirleyerek öğrencilerimin bu kurallara uymalarını beklerim” ($\bar{X} = 2,36$) şeklindeki otokratik davranışları sergilemektedirler.

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri otokratik davranışların cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Otokratik Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	t	p
Otokratik davranış biçimi	Kadın	66	2,861	0,509	1,993	0,048
	Erkek	87	2,683	0,572		

Tablo 6’ya göre, kadın ve erkeklerin otokratik davranış biçimleri arasındaki fark cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=1,99$; $p=0,048<0,05$). Kadın öğretmenler ($\bar{X} = 2,861$), erkeklerden daha fazla ($\bar{X} = 2,683$) otokratik davranışlar sergilemektedirler.

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri otokratik davranışların yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerinin Otokratik Davranışlarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	F	P	Anlamlı Fark
Otokratik davranış biçimi	30 ve aşağı yaş	61	2,778	0,581	1,231	0,295	-
	31-40	46	2,836	0,487			
	41 ve üzeri yaş	46	2,660	0,567			

Tablo 7’e göre, öğretmenlerin otokratik davranış biçimleri arasındaki fark yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=1,231$; $p=0,295>0,05$).

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri otokratik davranışların mesleki kıdem değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerinin Otokratik Davranışlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	F	P	Anlamlı Fark
Otokratik davranış biçimi	5 ve aşağı yıl	52	2,808	0,579	0,606	0,659	-
	6-10 yıl	19	2,679	0,515			
	11-15 yıl	32	2,841	0,540			
	16-20 yıl	18	2,727	0,424			
	21 ve üzeri yıl	32	2,668	0,607			

Tablo 8'e göre, öğretmenlerin otokratik davranış biçimleri arasındaki fark mesleki kıdem değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($F=0,606$; $p=0,659>0,05$).

Ankette 11. ve 23. sorular arasında yer alan, sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri demokratik davranış biçimlerine ilişkin bulgular, sayıları, aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarına göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 9. Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri demokratik davranış biçimleri.

Davranışlar	n	\bar{X}	ss
1. Sınıfı ilgilendiren kararları, rol ve görevleri öğrencilerle birlikte belirlerim.	153	4,30	0,75
2. Sınıftaki kuralların niçin koyulduğunun gerekçesini açıklarım.	153	4,67	0,49
3. İstenmedik bir durum karşısında öğrencileri suçlamadan duygularımı açıklayabilirim.	153	4,25	0,67
4. Sınıfta yumuşak bir ses tonuyla, bağırmadan konuşurum.	153	3,72	0,82
5. Sınavları objektif olarak değerlendiririm.	153	3,33	1,23
6. Eğitim ve öğretimde öğrenci ilgi ve gereksinimlerini esas alırım.	153	4,72	0,59
7. Öğrenciyi işe koşan ve onların katılımını sağlayan öğretim yöntemleri kullanırım.	153	4,55	0,55
8. Sınıfta benimle öğrenciler ve öğrencilerle öğrenciler arasında çok yönlü iletişim sağlarım.	153	4,29	0,69
9. Sınıfta demokratik yaşam kültürüne özen gösteririm.	153	4,34	0,58
10. Öğrencilere kesin sınırlamalar yerine seçenekler sunarım.	153	4,45	0,59
11. Grup çalışmalarına öncelik veririm.	153	4,23	0,63

Tablo 9 incelendiğinde sınıf öğretmenleri sınıflarında en fazla, “eğitim ve öğretimde öğrenci ilgi ve gereksinimlerini esas alırım” ($\bar{X}=4,72$), “sınıftaki kuralların niçin koyulduğunun gerekçesini açıklarım” ($\bar{X}=4,64$), ve “öğrenciyi işe koşan ve onların katılımını sağlayan öğretim yöntemleri kullanırım” ($\bar{X}=4,55$), şeklindeki demokratik davranışları sergilemektedirler. En az ise, “sınavları objektif olarak değerlendiririm” ($\bar{X}=3,33$), “sınıfta yumuşak bir ses tonuyla, bağırmadan konuşurum” ($\bar{X}=3,72$) ve “grup çalışmalarına öncelik veririm” ($\bar{X}=4,22$), şeklindeki demokratik davranışları sergilemektedirler.

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri demokratik davranışların cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo10’da verilmiştir.

Tablo10. Öğretmenlerin Demokratik Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	t	p
Demokratik davranış biçimi	Kadın	66	4,355	0,354	1,634	0,104
	Erkek	87	4,247	0,444		

Tablo 10’a göre, kadın ve erkeklerin demokratik davranış biçimleri arasındaki fark cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($t=1,634$; $p=0,104>0,05$).

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri demokratik davranışların yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerinin Demokratik Davranışlarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	F	P	Anlamlı Fark
Demokratik davranış biçimi	30 ve aşağı yaş	61	4,179	0,441	5,957	0,003	(1-3)
	31-40	46	4,292	0,371			
	41 ve üzeri yaş	46	4,447	0,359			

Tablo 11’e göre, öğretmenlerin demokratik davranış biçimleri arasındaki fark yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,957$; $p=0,003<0,05$). Farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda, 30 ve daha az yaştaki sınıf öğretmenleri ($\bar{X}=4,179$), 41 ve üzeri yaştaki sınıf öğretmenlerine ($\bar{X}=4,447$) göre daha az demokratik davranışlar sergilemektedirler.

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri demokratik davranışların mesleki kıdem değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 12’de verilmiştir

Tablo 12. Öğretmenlerinin Demokratik Davranışlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	F	P	Anlamlı Fark
Demokratik davranış biçimi	5 ve aşağı yıl	52	4,124	0,440	4,610	0,002	(1-5)
	6-10 yıl	19	4,368	0,384			
	11-15 yıl	32	4,344	0,338			
	16-20 yıl	18	4,278	0,353			
	21 ve üzeri yıl	32	4,483	0,382			

Tablo 12'ye göre, öğretmenlerin demokratik davranış biçimleri arasındaki fark mesleki kıdem değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=4,610; p=0,002<0,05). Farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda, 5 yıl ve daha az mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenleri (\bar{X} =4,124), 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenlerine (\bar{X} =4,483) göre daha az demokratik davranışlar sergilemektedirler.

Ankette 11. ve 23. sorular arasında yer alan, sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri demokratik davranış biçimlerine ilişkin bulgular, sayıları, aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarına göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 13. Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri ilgisiz davranış biçimleri.

Davranışlar	n	\bar{X}	ss
1. Öğrencilere sadece istedikleri zaman yardım ederim.	153	3,27	1,19
2. Sınıf yönetiminde baş edemediğim sorunlarla karşılaşırım.	153	2,07	0,82
3. Eğitim etkinliklerini planlamayı zaman kaybı olarak düşünürüm.	153	1,65	0,98
4. Okul dışındaki özel ders, ticaret gibi etkinlikler daha çok ilgimi çeker.	153	1,40	0,77
5. Öğrencileri değerlendirirken o günkü psikolojime göre davranırım.	153	1,55	0,80
6. Okulun ve dersin amaçları benim dersi işlememi etkilemez.	153	2,51	1,26
7. Öğrencilerim sınıfta olabildiğince serbesttirler.	153	3,01	0,99
8. Öğrencilerim toplum tarafından benimsenen davranışları göstermektedirler.	153	2,00	0,59
9. Öğrencilerimin gözünde ben ulaşılmaz biriyim.	153	2,41	1,17

10. Sınıfta öğretmen ve yönetici rolü oynamaktan kaçınırım.	153	4,49	0,58
---	-----	------	------

Tablo 13 incelendiğinde sınıf öğretmenleri sınıflarında en fazla, “sınıfta öğretmen ve yönetici rolü oynamaktan kaçınırım” ($\bar{X}=4,49$), “öğrencilere sadece istedikleri zaman yardım ederim” ($\bar{X}=3,27$), “öğrencilerim sınıfta olabildiğince serbesttirler” ($\bar{X}=3,01$) şeklindeki ilgisiz davranışları sergilemektedirler. En az ise, “okul dışındaki özel ders, ticaret gibi etkinlikler daha çok ilgimi çeker” ($\bar{X}=1,40$), “öğrencileri değerlendirirken o günkü psikolojime göre davranırım” ($\bar{X}=1,55$) ve “eğitim etkinliklerini planlamayı zaman kaybı olarak düşünürüm” ($\bar{X}=1,65$), şeklindeki ilgisiz davranışları sergilemektedirler.

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri ilgisiz davranışların cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo14’de verilmiştir.

Tablo14. Öğretmenlerin İlgisiz Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	t	p
İlgisiz davranış biçimi	Kadın	66	2,356	0,323	0,654	0,514
	Erkek	87	2,316	0,433		

Tablo 14’e göre, kadın ve erkeklerin ilgisiz davranış biçimleri arasındaki fark cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($t=0,654$; $p=0,514>0,05$).

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri demokratik davranışların yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerinin İlgisiz Davranışlarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	F	P	Anlamlı Fark
İlgisiz davranış biçimi	30 ve aşağı yaş	61	2,318	0,371	0,220	0,803	
	31-40	46	2,322	0,396			-
	41 ve üzeri yaş	46	2,365	0,411			

Tablo 15’e göre, öğretmenlerin ilgisiz davranış biçimleri arasındaki fark yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($F=0,220$; $p=0,803>0,05$).

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri ilgisiz davranışların mesleki kıdem değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmenlerinin İlgisiz Davranışlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Davranış Biçimi	Grup	n	\bar{X}	ss	F	P	Anlamlı Fark
İlgisiz davranış biçimi	5 ve aşağı yıl	52	2,348	0,372	1,170	0,326	-
	6-10 yıl	19	2,300	0,345			
	11-15 yıl	32	2,375	0,376			
	16-20 yıl	18	2,161	0,336			
	21 ve üzeri yıl	32	2,384	0,468			

Tablo 16'ya göre, öğretmenlerin ilgisiz davranış biçimleri arasındaki fark mesleki kıdem değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($F=1,170$; $p=0,326>0,05$).

Sonuç ve Tartışma

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri otokratik davranış biçimlerinden; sınıflarında yaptıkları her şeyin yasal bir dayanağının olması bulgusu, otokratik davranış biçiminin gereği sınıflarında yasal süreçlerden bağımsız hareket edememeleri ve kendilerini yasaların koruyucusu ve savunucusu olarak görmelerinden kaynaklanabilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri otokratik davranış biçimlerinden; eğitim etkinliklerinin temelinde bilgiye yer vermeleri bulgusu, Ertürk'ün (1986) yaptığı araştırmadaki öğretmenlerin öğrenci merkezli eğitimden uzaklaştıkları sonucu ile örtüşmektedir. Yapılan araştırmalar eğitimin bilgi temelli olmaktan çıkarılıp, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda yürütülmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Fakat öğrencilerin eğitimdeki amaçlarının sınavlara dayalı olması ve bu sınavların da bilgi ağırlıklı bir yapıdan oluşturulması öğretmenlerin bilgiyi öne çıkartan yaklaşımlarını açıklayabilir. Demokratik yaşam kültürü, bilgiye sahip olan bireyler değil, bilgiye ulaşmasını bilen, yaşamın her boyutunda insanı odak alan ve bilgiyi kendini gerçekleştirme için kullanan bireyler gerektirmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri otokratik davranış biçimlerinden; öğrencilerle aralarında belirgin bir mesafe bırakmaları bulgusu, Celep'in (1998) öğretmenlerle öğrenciler arasındaki ilişkinin ast-üst ilişkisine dayandırıldığı sonucu ile benzerlik göstermektedir. Bu tür bir etkileşim, öğrencilerin kişilik gelişimini de aynı yönde etkileyecektir. İlköğretim çağındaki çocuklar, hem aileleri hem de okuldaki öğretmenleri tarafından sevmek ve kendilerine değer verildiğini bilmek isterler.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri otokratik davranış biçimlerinden; öğrencilerinin kendilerini eleştirmelerinden rahatsız olmaları bulgusu, öğretmenlerin kendilerine olan güvenlerinin, öğrencilerine yönelik değer yargılarının olumlu olmasının ve kendilerin de öğrencilerden de öğrenebileceklerine inanmalarının bir sonucu olarak yorumlanabilir. Elde edilen bulgu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın (1995), Başaran'ın (1978), Küçükahmet'in (2000) ve Hildebrand, Wilson ve Dienst'in (1971) etkili veya iyi öğretmenlerin özelliklerini belirledikleri araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Eleştirilmekten rahatsızlık duyan öğretmenlerin davranışlarının altında, yetersizlik, öğrencileri bir değer olarak kabul etmeme, kendilerine aşırı güvenme ve hata yapmayacaklarına

inanma gibi etkenlerin bulunabileceği söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri otokratik davranış biçimlerinden; sınıflarındaki öğrencilerinin çekingen ya da saldırgan davranışlar sergilemeleri bulgusu, sınıfta özelliklerini kısıtlayacak bir atmosferin olmadığı ve özgüvenlerini sarsacak bir yaşantı ile karşılaşmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Bulgu Celep'in (1998) öğretmenlerin öğrencileri aşırı disiplin kuralları ile denetim altında tutmaya ara sıra ve daha az düzeyde başvurduğu sonucu ile desteklenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri otokratik davranış biçimlerinden; sınıf düzenine ilişkin kuralları ve ilkeleri tek başlarına belirlemeleri bulgusu, Başaran'ın (1978) iyi bir öğretmenin özelliklerini belirlediği araştırmasındaki, "öğrencilerin düşüncelerine saygı gösterir ve bunları dersinde kullanır" ve Otluca'nın (1996) "öğretmenler öğrencilerinin kararlara katılımını her zaman düzeyinde teşvik eder" sonuçları ile koşutluk sağlamaktadır. İlköğretim çağındaki öğrencilerin karar verme sürecine katılımlarının sağlanması, okul yıllarında bu kararların uygulamasında ve daha sonraki yaşantılarında demokratik yaşamın zorunluluğu olan katılım becerilerinin gelişmesi yönünde önemli etkiler yaratır.

Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri otokratik davranışlar, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir. Kadın sınıf öğretmenleri, erkek sınıf öğretmenlerine göre sınıflarında daha otokratik davranmaktadırlar. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha otoriter olmaları, kadın öğretmenlerin meslek hayatına atılıncaya kadar erkek öğretmenlere oranla daha fazla engelle karşılaştıkları düşünülürse, Türk toplumunun kadına bakış açısı, sınırlamaları, dayatmaları, kadınlara yüklenen geleneksel ve sosyal roller (annelik, vb.) ile toplumsal beklentiler davranış düzenleme konusunda öğrencilere daha baskın duygularla yaklaşmaları sonucu oluştuğu gerekçesi ile açıklanabilir. Bulgu, Kutlu (2006)'nın kadın öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışları ile daha fazla karşılaştıkları için ödül ve ceza içeren yöntemleri daha fazla kullandıkları araştırma sonucu ile desteklenmektedir. Diğer yandan Erol (2006) ve Alkan (2007)'in araştırmalarında elde ettikleri kadın öğretmenlerin sınıflarında daha hassas ve daha olumlu davrandıkları sonucu ile örtüşmemektedir. Ayrıca bulgu, Günay (2003), Korkmaz (2007), Yalçın (2007), Özgün (2008) ve Gündüz (2001)'ün araştırma sonuçlarında elde ettikleri sınıf yönetim becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği bulgusuyla da koşutluk sağlamamaktadır.

Öğretmenlerin, yaş ve mesleki kıdemlerine göre otokratik davranışları farklılık göstermemektedir. Öğretmenlerinin otoriter davranış biçimi puanları ortalamalarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemesi, Yalçın (2007) ile Yalçınkaya ve Tonbul (2002) un araştırmalarında ulaştıkları, deneyim sürelerine göre sınıf yönetimi becerilerinin farklılaşmadığı sonucu ile örtüşmektedir. Diğer yandan bulgu, Akın (2006), Alkan (2007) ve İlgar (2007) in, sınıf yönetim becerilerinin deneyim süresine göre farklılık göstermesi sonucu ile koşutluk sağlamamaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri demokratik davranış biçimlerinden; eğitim ve öğretimde öğrenci ilgi ve gereksinimleri esas almaları bulgusu, Yağcı'nın (1997) öğrenci ilgi ve isteklerini dikkate almayı demokratik eğitim kapsamında değerlendirdiği; ilgi ve istekleri dikkate almanın öğrencilerin akademik benlik kavramını olumlu yönde etkilediğini saptadığı çalışmasıyla koşutluk sağlamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri demokratik davranış

biçimlerinden; kuralların niçin koyulduğunun gerekçesini açıklamaları bulgusu, bu davranışı sergileyen öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilere sınıf içinde bir değer taşıdıklarını göstererek, öğrencilerin demokratik yaşayış içinde karşılaştıkları kuralları sorgulayarak yaşama geçirmelerini ve bu kurallara uyum göstermelerine büyük katkı sağlayacağı şeklinde yorumlanabilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri demokratik davranış biçimlerinden; öğrenciyi işe koşan ve onların katılımını sağlayan öğretim yöntemlerini kullanmaları bulgusu, öğrencilerin aktif katılımını sağlayan öğretim yöntemlerinin kullanılmasının, öğrencilerin kendi görüşlerini ifade edebilmelerini kolaylaştıracağı ve birlikte çalışabilme yeterliklerini de olumlu yönde etkileyeceği şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri demokratik davranış biçimlerinden; sınavları objektif olarak değerlendirme bulgusu, “objektif davranmayı engelleyen hataların önemli bir kısmının farkında olunmadan yapıldığı” (Tekin, 1977) gerekçesi ile açıklanabilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri demokratik davranış biçimlerinden; yumuşak bir ses tonuyla, bağırmadan konuşma bulgusu, Hutchinson ve Beadle’in (1992) yaptıkları araştırmaya dayalı olarak, sınıf ikliminin önemli belirleyicileri olarak sözlü ve sözsüz iletişimin kullanılması, demokratik sınıf ikliminde öğretmenin kullandığı ses tonunun öğrencilerin iletişime katılmasına katkı sağlaması ve onları cesaretlendirmesi bulgusu ile koşutluk sağlamamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri demokratik davranış biçimlerinden; grup çalışmalarına öncelik verim bulgusu, Otluca’nın (1996) bireysel ve grup çalışmalarına önem verme davranışını öğretmenlerin “her zaman” düzeyinde sergiledikleri biçimindeki araştırma sonucu ile koşutluk sağlamamaktadır.

Öğretmenlerin demokratik davranış biçimlerinin cinsiyet değişkenine farklılaşmaması, Gözütok’un (1995) öğretmenlerin demokratik tutumlarının cinsiyete göre değişmediği sonucu ile desteklenmektedir. Diğer taraftan bulgu, Günay (2003), Korkmaz (2007), Yalçın (2007), Özgün (2008) ve Gündüz (2001)’ün araştırma sonuçlarında elde ettikleri sınıf yönetim becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği bulgusuyla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri demokratik davranışlar, yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir. Yaş grupları arasından, 30 ve daha az yaştaki sınıf öğretmenleri, 41 ve üzeri yaştaki sınıf öğretmenlerine göre sınıflarında daha az demokratik davranmaktadırlar. 41 ve üzeri yaştaki sınıf öğretmenlerinin uzun yıllar boyunca meslekteki birikim ve tecrübelerinden faydalanarak daha demokratik davranışlar sergilediklerini, sınıf yönetiminde kendilerine olan güvenlerinden dolayı otoriteyi kaybetme korkularını atlatmış olabileceklerini söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin sınıflarında sergiledikleri demokratik davranışlar, mesleki kıdem değişkenine göre farklılık göstermektedir. Mesleki kıdem değişkenine göre, 5 yıl ve daha az mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenleri, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenlerine göre daha az demokratik davranışlar sergilemektedirler. Bu sonucu, göreve yeni başlayan öğretmenlerin, görevde belli bir süre çalışan öğretmenlere oranla, tecrübe eksiklikleri, öğrencilerle etkili iletişim sağlama becerilerinin düşük olması ve sınıflarında hâkimiyet kurma çabaları nedeniyle demokratik bir sınıf yönetim anlayışı sergileyememeleri şeklinde açıklayabiliriz. Öğretmenler özellikle mesleğin ilk

yıllarında sınıfı yönetme konusunda önemli sorunlar yaşamaktadırlar (Taştan ve Kantos, 2007'den akt: Akın ve Koçak, 2007). Elde edilen bulgu, Alkan (2007) ve İlgar (2007) ın, araştırmalarında ulaştıkları; deneyim süresi arttıkça sınıf yönetim becerilerinin de arttığı sonucu ile desteklenirken, Akın (2007) ın araştırmasında ulaştığı; deneyim süresi az olan öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerinin daha fazla olduğu sonucu ile koşutluk sağlamamaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri ilgisiz davranış biçimlerinden; sınıfta öğretmen ve yönetici rolü oynamaktan kaçınırım bulgusu, öğretmenlerin sınıflarında üstlenmeleri gereken rollerden kaçınmaları, bu rollerin beraberinde getirdiği sorumlulukları almak istememeleri ile açıklanabilir. Bu tür bir yaklaşım demokratik toplumların gereği olan görev ve sorumluluk bilincinden uzak bireylerin yetişmesine yol açabilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri ilgisiz davranış biçimlerinden; öğrencilere sadece istedikleri zaman yardım ederim bulgusu, öğretmenlerin, "işe yardım etme" ve "işini öğrencilerin yerine yapma" arasındaki rol farklılığını kavrayamamış olmalarından kaynaklanabileceği ileri sürülebilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en fazla sergiledikleri ilgisiz davranış biçimlerinden; öğrencilerim sınıfta olabildiğince serbesttirler bulgusu, öğretmenlerin sınıf içerisinde olaylara ilgisiz kaldıkları şeklinde yorumlanabilir. Bunu nedeni olarak da bu durumdaki öğretmenlerin sınıftaki özgürlük kavramını demokratik yaşam kültürü açısından kavrayamamaları şeklinde açıklanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri ilgisiz davranış biçimlerinden; okul dışındaki özel ders, ticaret gibi etkinlikler daha çok ilgimi çeker bulgusu, yasaların bu tür etkinliklere izin vermemesinden kaynaklanabilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri ilgisiz davranış biçimlerinden; öğrencileri değerlendirirken o günkü psikolojime göre davranırım bulgusu, öğretmenlerin günlük psikolojilerine göre davranmadıkları, öğrencilerin kişilik gelişimlerine ilgisiz kalmadıkları, bu davranış özelliği açısından da ilgisiz davranışlar sergilemedikleri biçiminde yorumlanabilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az sergiledikleri ilgisiz davranış biçimlerinden; eğitim etkinliklerini planlamayı zaman kaybı olarak düşünürüm bulgusu için öğretmenlerin bu davranış özelliği açısından ilgisiz davranışlar sergilemedikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin, cinsiyet, yaş ve mesleki kıdemlerine göre ilgisiz davranışları farklılık göstermemektedir. İlgisiz davranışların cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemesi, Günay (2003), Korkmaz (2007), Yalçın (2007), Özgün (2008) ve Gündüz (2001)'ün araştırma sonuçlarında elde ettikleri sınıf yönetim becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği bulgusuyla koşutluk sağlamaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ilgisiz davranış puanları ortalamalarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemesi, Yalçın (2007) ile Yalçınkaya ve Tonbul (2002) un araştırmalarında ulaştıkları, deneyim sürelerine göre sınıf yönetimi becerilerinin farklılaşmadığı sonucu ile örtüşmektedir. Diğer yandan bulgu, Akın (2006), Alkan (2007) ve İlgar (2007) ın, sınıf yönetim becerilerinin deneyim süresine göre farklılık göstermesi sonucu ile koşutluk sağlamamaktadır.

Sınıf yönetimi becerilerinin geliştirilmesi açısından, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin, deneyim süresi daha fazla olan öğretmenleri gözlemlenmeleri sağlanmalıdır. Erkek öğretmenlerin demokratik tutumlarının, kadın öğretmenlere göre daha yüksek çıkmasının nedenleri araştırılarak, kadın

öğretmenlerin de demokratik tutumlara sahip olmalarını sağlayacak etkinlik ve yaşantılar ortaya konmalıdır.

Kaynakça

- Açıkgöz, K.Ün. (1998). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. 2. Baskı, İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Akın, U. (2006). *Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerileri İle İş Doyumları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akın ve Koçak, (2007). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerileri İle İş Doyumları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13(51),353-370.
- Alkan, H. B. (2007). *İlköğretim Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri ve Okulda Şiddet*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arı, R., Saban, A. (1999). *Sınıf Yönetimi*. Konya: Günay Ofset.
- Başar, H. (2005). *Sınıf Yönetimi*. On birinci baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1978). *Eğitim Psikolojisi "Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri"*. 5. Basım. Ankara: Bilim Matbaası.
- Bisani, F. (1997). *Personalwesen und Personalführung*. 4. Auflage. Wiesbaden: Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler GmbH.
- Celep, C. (1998). *Öğretmen Yeterlik Duygusu, Öğretmenlerin Yönetim, Çalışma Grubu ve Öğrenci Hakkındaki İnanç ve Öğrenci Kontrol Yönelimi*. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunuldu. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (2005). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erol, Z. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertürk, S. (1986). *Diktacı Tutum ve Demokrasi*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Gözütok, D. (1995). *Öğretmenlerin Demokratik Tutumları*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Günay, K. (2003). *Sınıf Yönetiminde Öğretmenlerin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gündüz, Y. (2001). *Öğretmenlerin Sınıf Yönetimindeki Yeterlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hawley, C. (2000). *What is your classroom management profile*. Indiana University Center Of Adolescent Studies.
- Hicks, Herbert G. Ve C. Ray Gullett. (1981). *Organizasyonlar: Teori ve Davranış*. (Çev. Besim Baykal). İstanbul: İşletme Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Hildebrand, M., R. C. Wilson and E. R. Dienst. (1971). *Evaluating University Teaching*. Berkeley: University of California, Center for Research and Development in Higher Education.

- Hutchinson, Lynn M. And Mary E. Beadle. (1992). Professors Communacation Styles: How They Influence Male and Female Seminar Participants. *Teaching & Teacher Education*, 8, (4), 405-418.
- İlgar, L. (1996). *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A. Ş.
- İlgar, L. (2007). *İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kapusuzoğlu, S. (2004). *İlköğretim Düzeyinde, Sınıf Yönetimi Uygulamalarının Öğrenci-Öğretmen Görüşleri ve Sınıf Yönetimi Profilleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunuldu. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Karasar, N. (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi.Kavramlar, İlkeler, Teknikler.
Ankara: Bahçelievler P.K. 33
- Karasar, N. (1995). Bilimsel Araştırma Yöntemi (7. Basım). Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.
- Klinger, B. & Nelson, D. (1996). *Improving Academic Achievement of at-Risk Students in English Education and Keyboarding I*.
Web:<http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=eric&an=ED398597>, adresinden 10 Ekim 2010 tarihinde alınmıştır.
- Kubow, Patricia K. And Mark B. Kinney. (2000). Fosterin Democracy in Middle School Classrooms: Insights from a democratic institute in hungary. *The Social Studies*. 91(6,), 17, November.
- Korkmaz, N. (2007). *İlköğretim Okullarında Etkili Sınıf Yönetiminde Öğretmen Davranışlarının İncelenmesi. İstanbul-Tuzla İlköğretim Okullarında Pilot Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kutlu, E. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Sürecinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçükahmet, L. (editör). (2000). *İdeal Bir Öğretmen Nasıl Davranır. Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Küçükahmet, L. (2002). *Sınıf Yönetimi*. Nobel Yayıncılık, 4. Basım, Ankara.
- Martin, N. K. ve Shoho, A. R. (2000). The influence of teacher characterstics on classroom management style. Annual Conference of the Southwest Educational Research Association, Dallas, January.
- Mullins, Laurie J. (1996). *Management and Organizational Behaviour*. 4. Edition. London: Pitman Publishing.
- Otluca, M. (1996). *Demokratik Eğitim İlkelerinin 1968 İlkokul Programına Yansımaları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgün, E. (2008). *İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin İş Motivasyonları İle Sınıf Yönetim Becerilerini Algılama Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pala, A. (2006). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye dönük disiplin modelleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13.

- Plunkett, W. Richard. And Raymond F. Attner. (1994). *Introduction to Management*. 5. Edition. California: Wadsworth Publishing Company.
- Plunkett, W. Richard. (1996). *Supervision Diversity and Teams in The Workplace*. 8. Edition. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Robbins, S. P. And David A. D. C. (1998). *Fundamentals of Management*. 2. Edition. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Serin, C. (2001). *Sedat Celasun İlköğretim Okulunda Sınıf Yönetimine İlişkin Uygulamalar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Tekin, H. (1977). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Mars Matbaası.
- Terzi, Ç. (2001). *Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tertemiz, N. (2000). *Sınıf Yönetimi ve Kurullarla İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama. Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yağcı, E. (1997). Sınıf İçi Demokratik Öğretimin Öğrenci Erişisi ve Akademik Benlik Kavramına Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 171-179.
- Yalçın, G. (2007). *Ortaöğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Gösterdikleri Davranışların Demokratikliğine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri (Malatya İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yalçınkaya, M. Ve Tonbul, Y. (2002). İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerine İlişkin Algı ve Gözlemleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 96-103.